

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

FRANCISCI|| XAVERII EPISTOLA-||RVM LIBRI|| QVATVOR||

Francisco <de Javier>

Mogvntiæ, 1600

VD16 J 197

Societati in Europam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43721

FRANCISCI
XAVERII EPISTO-
LARVM LIBER
QVARTVS.

Societati in Europam. Epist. I.
Gratia & caritas Christi D.N. sit no-
biscum semper. Amen.

AD XIII. Kalendas Septembris anni
M. D. XLIX. in Iaponiam omnes
DEO fauente, salui incolumesque
peruenimus. Cangoximam appu-
limus patriam comitum nostrorum. Perbe-
nigne sumus excepti cum ab omnibus oppi-
danis, tum vero à Pauli Iaponis Neophyti
propinquis; qui omnes veritatis luce diuini-
tus oblata, Paulo autore facti sunt Christia-
ni. Cangoximæ cum essemus, oppidanos di-
uinæ legis cognitio (vt res erat illorum auri-
bus noua) mirifice delectabat. Iaponia regio
amplissima est, totaque insulis continetur.
vna omnino lingua vtitur, eaq; non admo-
dum difficili ad discendum. Reperta hæc re-
gio est à Lusitanis annis ab hinc octo, aut
nouem. Sunt Iapones honoris, ac dignitatis
perstudiosi, seque armorum gloria, bellica-
que virtute omnibus nationibus præstare
arbi-

arbitrantur; Quare gentes ceteras præ se cō-
 temnunt: arma in honore, ac pretio habent,
 nullaq; re magis, quàm armis, auro, argēto-
 ne insignibus glorianur. Gladios, & pugio-
 nes perpetuo gestant, tum domi tum foris.
 Vbi cubitum discedunt, è cervicali suspen-
 dunt. Armis tantum tribuunt, quantū nul-
 la alia natio, ex ijs, quas ego vidi. Sagittarij
 sunt peritissimi. pedestribus fere prælijs con-
 tendunt, quanquam equis regio non caret.
 Inter se perofficiosi sunt; cum aduenis, quos
 cōtemnunt, non item. Rem familiarem in
 armis, cultu corporis, & feruorum comitatu
 consumunt, nihil omnino de coaceruanda
 pecunia laborantes. Bellicosi plane sunt, &
 continenter bella inter se gerunt. vt quisq;
 plurimum viribus pollet, ita latissime domi-
 natur. Regem vnum habēt, tametsi annis ab
 hinc centum quinquaginta, ei Dynastæ pa-
 rere desierunt, quæ perpetuorum est causa
 bellorum.

Magnus est his locis numerus, tum viro-
 rum, tum sceminarum religiosam viuendi
 rationem profitentium, Bonzios, & Bonzias
 appellant. Bonziorum duo sunt genera, alij
 cineraceo vtūtur vestitu, alij nigro. Hos in-
 ter magnæ intercedunt similitates cineracei
 atratis infensi sunt vulgo, eosque inscitæ ar-
 guunt, atque improbitatis. Bonziarum toti-
 dem sunt genera, partim cinerea, partim atra
 veste

veste insignes. Bonzijs parent, sui vtræque generis & coloris. Bonziorum ac Bonziarum innumerabilis est in Iaponia multitudo, ac plane incredibilis, nisi ei, qui ipse perspexerit. Cognoui ex bonis autoribus, Regulam esse in his locis, in cuiusditione cœnobìa sint Bonziorum ac Bonziarum facile octingenta capitum minimum tricenorum: innumerabilia autem esse, vbi quaterni, seni, octoniq; versentur. quod quidem ego, quâ tum videre potui, facile adducor, vt credam. Sectarum, quæ hîc florent, ratio à Sinis ascita est, quæ gens est in cōtinenti è regione Iaponiæ. Hinc memoriam habent Iapones literis consignatam autorum cuiusq; sectæ, qui bina, aut etiam terna annorum millia in solitudine voluntariis se pœnis afflixisse dicuntur. Horû principes numerantur Xaca & Amida. Discipline vel virorum, vel mulierum sunt omnino nouem, legibus inter se institutisque dissidentes, liberum est cuique ad eam, quam maxime præbet, animum applicare. Quare vsu venit, vt sub iisdem tectis aliam sectam vir, aliam vxor, aliam liberi sequantur. Neque ea res vllas fere turbas excitat, cum liceat cuique, vt quisque velit, viuere. Veruntamen sæpe inter eos controuersia, & contentiones existunt, cum suam quisque disciplinam reliquis anteferre conatur, atq; etiã interdum venit ad manus. De mundi, atq;

anima-

*Fabula de
Dis Iapo-
num.*

animarum procreatione, in hisce disciplinis omnibus mirum silentium. Omnes piorum atque improborum sedes nominant, nulla tamen earum aut cuiusmodi sit beatorum sedes, aut cuius imperio improborum animi ad inferos detrudantur, ostendit. Suos tantum autores prædicant, qui ut saluti cōsulerent hominum innumerabilium, nullis sua peccata pœnis expiantium, acerbissimos sua sponte cruciatus subierint, maximeque diuturnos. Proinde confirmant, eos omnes, qui nullas suorum delictorum pœnas luerint, si sectarum suarum Principes, conditoresque implorarint, ab omnibus incommodis liberatum iri, ita tamen, si magna eius fiducia implorauerint, omnemq; in eis spem reposuerint suam. Ac persuasum habent fore, ut vel ex ipsis inferis eorundem deprecatione eripiantur. Sed hæc quas dixi, disciplina innumerabiles fabulas, & mira quædam de suis institutoribus perhibebant, quæ longum esset exponere. Ex hisce sectis nonnullæ trecena, aliæ quingena præcepta continent: omnes tamen consentiunt, quinque præcepta esse præcipua, ac plane necessaria. Primum, non occidendum, nec occisum quicquam comedendum. Alterum non furandum. Tertium, non mœchandum. Quartum, non mentiendum. Postremum abstinendum vino. Atque hæc quidem leges communes

*Quinq; præcipua Lapo-
rum leges.*

munes sunt disciplinarū omnium. Sed Bonzj, & Bonziæ de suarum legum ratione verba faciētes ad populum, ei persuaserunt, fieri non posse, vt profani homines vrbanis negotiis implicati quinque illa præcepta seruent. Proinde præstare se velle, quicquid propter earum legum negligentiam mali, atque incommodi illis accidere possit, sub ea conditione, vt populus domicilia, cœnobia, redditus annuos, pecuniasque ad vsu ipsorum necessarios curet, et scilicet honorem eis & cultum tribuat. Hęc si populus faciat, ipsos quicquid legum sit, pro populo seruatuos. Quocirca viri primarij atque opulenti, vt maiori peccandi licentia fruerentur, Bonziis postulata omnia concesserunt. Ita Bonzj apud Iapones magnam habent venerationē; vulgoq; persuasum est omnibus, eorum deprecatione animos euocari ab inferis: quoniam hoc Bonzj susceperunt, vt pro populo de legibus illis satisfaciant.

Concionantur Bonzj certis diebus. Cōcionum omnium caput est. Neminem è populo damnatum iri ad inferos, quāuis multa & deliquerit, & delinquat. Suæ quippe sectæ autorem eos, si forte ad inferos relegati sunt, è mediis suppliciis vindicaturū, præsertim vero si Bonzj, qui pro his satisfecerunt, deprecatores accesserint. Et vero Bonzj ipsi vulgo de sua sanctitate, quod quinq;

P illis

*Misera fe-
minarum
conditio a-
pud Iapo-
nes.*

illis legibus pareant, ad populum sane mā-
gnifice prædicant. Idem autē negant paupe-
ribus, quippe qui benigne Bonzijs faciendi
careant facultate, vllam relinqui spem ex in-
feris emergendi. In eadē causa fœminas esse
didicitāt, si quinq; illa præcipua præcepta ne-
glexerint. Singulas enim mulieres propter
menstruorum fœditatem, pluribus peccatis
esse coopertas, quā viros vniuersos. Proinde
tam tetrum animal haud facile saluum esse
posse. Hinc eò delabuntur, vt dicant mulie-
ribus quoq;, si longe plura, quā viri, in Bon-
zios contulerint, spem erumpēdi ex infero-
rum carcere ostendi. Illud etiam pro cōcio-
ne pronuntiant, eos, qui pecuniam Bonzijs
dederint in vita, post mortem decies tantū,
quantum dederint, eodemque nummorum
genere accepturos, ad vsus videlicet illius
vitæ necessarios. Nec desunt multi, tum viri
tum fœminæ, qui magnam Bonzijs vim nū-
morum ita credant, vt eam deinde decuplo
cum fœnore in immortalī illa vita exigant:
quib⁹ Bonzī sedulo scilicet cauēt chirogra-
pho suo. Nec dubitat imperita multitudo de
multiplici illo fœnore pecuniæ creditę. Bō-
ziorum chirographa diligenter afferuant,
eaq; moribundi secum sepeliri iubent: quip-
pe eorum aspectu Diabolum fugari arbitrá-
tur. Multas præterea fallacias intēdūt Bōzīj,
de quib⁹ sine dolore cōmemorare nō queo.
Illud

Illud festiuum, quod nummos eleemosynæ nomine accipiunt ab omnibus, ipsi omnino dant nemini. Miras cōciliandę pecunię vias norunt, quas ego ne sim longior, prætermitto. Quantum istiusmodi hominib⁹ tribuat, quantum honorem habeat multitudo, sine gemitu, ac stomacho videre non possumus.

Sed ad res in Iaponia gestas redeo. Primū igitur, vt supra demōstrauī, Cangoximā Pauli patriā applicuimus, vbi ille assiduīs sermonibus propinquos suos Christo adiunxit, ac facile omnē adiunxisset ciuitatē, nisi Bonzīj obstitissent. Persuaserūt enim Regulo longe ac late, vt illis locis imperāti, si diuinam legē in regnum suum introduci sineret, profecto non mododitionē eius vniuersam, sed cultū etiā Deorū, maiorumq; disciplinam funditus esse interiturā. Proinde capite sanciret, ne quis in posterum fieret Christianus. Itaque nos, exacto iam anno, cum Regulus palam Euangelij cursum impediret, Cangoximanis Neophytis, ac Paulo eorū custode valere iussis, inde in oppidum Amanguciani regni migrauimus. Ibi cō pluribus ad Christi cultum perductis, Cosmum Turrianum eis magistrum reliqui. Ego cum Ioanne, Ferdinando Amanguciū vrbem regiam, eamq; permagnam (quippe tectorum decem millibus, eoq; amplius constat) ire perrexi. Ibi ad populum in triuiis, ad Dynastas ac principes

ciuitatis in ipforum ædibus Euangeliũ pronuntiauimus. à multis auide, à nõnullis grauate audiebamur. Nec intacti abibam⁹, sepe puerorũ ac multitudinis in viis effusam petulãtiam experti. Rex ipse, cum nos ad se ire iussisset, nostri aduentus causam sciscitatus, diuinam sibi legem exponi imperauit; nosq; de religione verba facientes per horam integram perdiligenter audiuit.

Verum cum fructus operis, ac laboris Amangucij minus constaret, Meacum (quæ vrbs est Iaponiæ Princeps, ac sedes imperij) demigrauimus. Mensibus igitur duobus in itinere positis, Meacum aliquando peruenimus, maximis laboribus periculisque perfuncti. Meacus olim, vt ferunt, familiarum millibus centum octoginta, hodie propter bellorum vastitates paulo amplius centum millibus constat. Ibi cum nec aditus ad Regem patuisset vnquam, & appareret Meacẽfium animos propter ingentes bellorũ tumultus, à sermonibus de religione penitus esse alienos; confestim Amangucium reuertimus. Ac Rege literis, & muneribus (quæ ex India & Malaca ab Episcopo & Præfectis attuleramus) delinito, haud ægre ab eo impetrauim⁹, vt edictis propositis declararet, placere sibi diuinam legem in suæ ditionis oppidis promulgari, eamque à suis popularibus, quibus probaretur, accipi. Is igitur cum

morem

morem nobis gessisset, simul cœnobium assignavit ad diuersandum. Hic nos quotidianis concionibus atque concertationibus cum Bonziis, veneficis, aliisque istiusmodi hominibus, plurimos, atque in his aliquot nobili loco natos ad Christi fidem adduximus. Ex horum numero idoneos homines nacti id egimus, vt Iaponum sectas opinionesq; cognosceremus, easq; conquisitis argumentis ac rationibus euerteremus. Quare Bonziji cū se proditos à suis & rationibus coram populo conuictos viderent, ardebant dolore, scilicet ac disrumpebantur; cum præsertim qui se ad Christianorum numerum aggregarēt, hanc vulgo afferrent susceptæ nouæ religionis causam, quod animaduertissent autam religionem à Bonziis magistris haudquaquā posse defendi. Nihil omnino Iaponicæ disciplinæ tradunt de mundi, solis, lunæ, stellarū, cœli, terrarum, maris, cæterarumque rerum molitione. Hæc enim omnia aliunde originem habuisse non putāt. Mirabantur autem vel maxime, cum audiebant animorum vnū esse communem effectorem, ac parentem, à quo sint procreati. Id adeo propterea obstupescabant omnes, quod rerum omnium cōditoris in eorum disciplinis nullam omnino mentionem fieri constaret. Quod si esset vnum rerum omnium principium, profecto Sinas à quibus ipsi religiones assumpsissent,

*Iapones mē
di molitionem igno-
rabant.*

*Acta Iapo-
rum inter-
rogationes.*

non fuisse ignoraturos. Sinis quippe primas sapientiæ ac prudentiæ Iapones deferunt omnibus in rebus, siue quæ ad religionem pertinent, siue quæ ad administrationem Reipublicæ. Itaque multa de hoc principio percontabantur, vtrum bonum esset, an malum: vnũ ne idemq; principium bonorum & malorũ. Respondebamus, vnũ esse principium, idq; summe bonum, sine vllius mali admistione. Hoc illis nõ probabatur, quòd Diabolos natura malos, & humani generis hostes ducebant. Proinde DEVM, si bonus esset, nequaquam commissurum fuisse, vt res tam malas procrearet. Ad hæc nos referebamus, Diabolos quidem procreatos à DEO bonos, sed suo vitio factos esse malos, atq; ob eam causam sempiternis pœnis suppliciiisq; mactari: tum illi obiicere, profecto DEVM tam crudelem in animaduertendo nequaquã esse clementem. Deinde si DEVS hominum genus condiderit, vti nos doceremus, cur homines ad DEVM colendum natos à Diabolis exagitari, tentarique sineret? Iam si DEVS bonus sit, haudquaquam homines tam imbecillos & ad peccandũ procliuēs ab eo condidit oportuisse; sed mali omnis expertes. Deniq; DEVM bonum esse non posse, qui teterrimum illũ inferorum carcerem ædificarit, nullaq; vnquam misericordia capiatur eorũ, qui apud inferos atrocissimis suppliciis in omnẽ æternitatem

non

nitatem

nitatem cruciētur. Postremo si bonus esset, leges tam difficiles nequaquā fuisse hominibus daturū. At suis disciplinis tradi eos, qui disciplinarum auctores implorarint, vel ex mediis inferorum cruciamētis ereptum iri. Illud nullo modo concoquere poterāt, homines ad inferos detrudi sine vlla omnino spe aliquando exeundi. Itaq; suas disciplinas aiebant pietate, atq; clementia magis nixas esse, quā nostrā. Hasce nos quæstiones demum ita DEO fauēte persoluimus; nullus vt in eorum mentibus scrupulus resideret. Omnino Iapones ducē sequuntur rationē, vt qui maxime vulgoq; omnes vsq; eō curiosi, *Iapones a-astrologia ignari.* ac molesti sunt in percontādo, vt finem nullum faciant vel argumentandi, vel nostra respōsa cum aliis cōmunicandi. Mundum rotundum esse nesciebant, nihil de solis astorumq; cursu cognorant. Proinde hæc aliaq; eiusmodi veluti cometarū, fulminū, imbriū causas cū interrogati aperiremus, auidissime audiebant, mirifice delectabantur, nosque tanquam viros doctos suspiciebant. quæ doctrine opinio aditū nobis patefecit ad religionem in eorū animis ferendam. E nouem sectis, quæ in Iaponia vigent, vna duntaxat mortales animos facit, quæ à cæterarū disciplinarum studiosis habetur deterrima. Eius sectæ homines nequissimi flagitiosissimi que sunt, neq; vllam inferorum mentionē ferre

possunt Amangucij mensium duorum spatio post multas interrogationes, ad quingentos homines sacra aqua lustrauimus, & ad hos quotidie DEO benefauente, aliquot aggregantur. Neophyti Bonzorum, Iaponicarumque sectarum nobis insidias ac fraudes summo studio enuntiant: egregiamque erga nos beneuolentiam, atque obseruantiam præ se ferunt, tanta sedulitate, ut eos confidamus esse veros germanosque Christianos.

*Scrupulus
Iaponum
molestissimus.*

Amangucianos, ante susceptum baptismum, odiosus quidam ac permolestus scrupulus pungebat ac stimulabat. Nō videri benignum, & clementem DEVM, qui Iaponibus ante nostrum aduentum nūquam se indicasset, præsertim vero si quicumque DEVM non coluissent, uti nos prædicabamus, æternis erant suppliciis apud inferos cruciandi. Itaque maiorum suorum omnium salutem desertam ac proditam dicebant ab eo, qui commisisset, ut miseri illi salutaris veritatis cognitione fraudati, ad interitum ruerent sempiternum. Hæc illos odiosissima cogitatio vel maxime à veri DEI cultu reuocabat. Verum DEI beneficio error eis omnis, & scrupulus exemptus est. Primum enim demonstraui-
mus, diuinam legem omnium esse antiquissimam. Siquidem ante ascitas ab Sinis leges, Iapones natura magistra sciebant, nefas esse hominem occidere, furari, peierare, itemque

itemque alia, quæ decem illis diuinis legibus continentur. argumento esse, quòd si quod eiusmodi scelus admisissent, conscientia stimulis torquerentur. Iam rationem ipsam docere, fugiendum malum, sequendum bonum. Idque natura insitum esse in animis hominum, sic prorsus, vt diuinæ legis notitiam omnes à natura natureque autore Deo habeant; priusquam accedat disciplina. Id adeo si dubium videretur, experiri in aliquo licere, qui disciplina omnis expertus in monte aliquo, ac solitudine sit educatus sine vlla patriarum legum cognitione. Nimirum huiusmodi hominem omnis humanæ disciplina rudem atque ignarum, si interrogaretur, vtrum hominem occidere, furari, ac cætera eiusmodi, quæ diuina lex vetat, peccata essent necne; num ab istiusmodi rebus temperare rectum esset; profecto inquam hominem illum humanæ disciplina funditus ignarum ita ad hæc responsurum, vt facile appareret, minime esse diuinæ legis expertem. Vnde igitur illum eam notionem hausisse existimandum, nisi ab ipso conditore naturæ Deo? Quod si in barbaris hominibus id cernatur, quid in humanis nationibus, ac politis futurum? Quæ cum ita sint, necessario effici, ante leges omnes ab hominibus latas, diuinam legem in animis hominum innatam extitisse. Hæc eis ratio ita pro-

bata est, vt plane acquiescerent, atque hisce laqueis expediti, suaue Domini iugum facile subirent.

At Bonziji sunt nobis offensiores, quod eorum mendacia redarguimus. Hi, vti diximus, suadebant populo, quinque illa precepta vulgo seruari non posse, quare ipsos pro populo seruatuos, ea lege, vt cultus eis vitæque tribueretur. Spondere se si quis eorum ad inferos descendisset, eum sua ope, atque opera euasurum. Nos cōtra populo demonstrabamus, *in inferno nullam esse redemptionem*, neque quemquam per Bonzios, aut Bonzias posse liberari. Itaq; rationibus conuicti se à Bonziis deceptos esse querebantur. Quinetiā ab ipsis Bonziis demum, Deo adiuuante, confessio expressa est veritatis. Nimirum non posse se à quoquam inferorum supplicia deprecari; sed nisi se id posse predicarent; sibi enimvero fame esse moriendum. Itaque haud ita multo post Bonziji, deficientibus paulatim studiosorum suorum subsidiis, magnas rerum domesticarum difficultates, vitæque dedecora subierunt. De inferis tam graues inter nos & Bonzios contentiones extitere; vix vt vnquam nobiscū in gratiam redituri videantur. Illorum iam disciplinam multi deserunt, atq; ad vitam reuertūtur vrbana. Hi Bonziorū in cœnobiis versantium fraudes, atq; insidias enuntiant nobis.

nobis. Quocirca Amangucij quidem Bonziorū Bonziarumq; authoritas valde in dies obteritur, Affirmāt mihi Christiani ex centū Bonziorū Bonziarumq; cœnobiis, quæ erāt Amangucij, complura ciuium elemosynis destituta, breui esse interitura.

Antiquitus quidē Bonziz, ac Bonziæ, qui vnā aliquam è quinq; illis legibus neglexissent, à Regulis, ac Dominis oppidorum, vbi versarētur, morte scilcet multabantur. Siue quis eorū flagitiū, furtū, mendacium admisisse, siue hominē aliudue animal occidisse, aut comedisse, siue bibisse vinū conuinceret, Nunc vero relaxata plane est disciplina, atq; corrupta. Nam pleriq; potāt vinū, carne vescūtur clanculū, mēdaciis student, mœchantē palam; vulgo pueros habēt apud se, quorum ætatis flore abutūtur. Idq; ipsi profitētur, ac peccatū nullū esse prædicāt. Quare populus Bōziis authoribus, à tam nefario flagitio nō abstinet. Sic enim vulgo dictitant, si Bonziis id liceat, quid ni hominibus liceat profanis? Huc accedit, quod alunt in cœnobiis suis Bonziz scēminas complures, quas colonorū suorum vxores esse dicunt. Ea res in offensionem iucurrit multitudinis, tantam Bonziorum cum mulieribus consuetudinem suspectā habentis. Bonzię quoq; omnibus horis à Bonziis adeūtur, officij causa, eosq; vicissim adeūt. At populus id malā in partē interpretre-

terpretatur. Ferūt herbam esse, quam Bonziæ esitent, ne grauidæ fiant. Equidem tot, ac tantis Bonzios flagitiis coopertos esse nō miror. Genus enim est hominum Diabolum in Dei loco habentium, qui innumera-bilia, ac nefaria flagitia admittāt, necesse est.

Vtuntur Iapones omnes ad preces serie quadam orbiculorum bene longa, atq; inter orandum gradatim ad singulos orbiculos suæ sectæ implorant autorem. Hanc autem, quam dixi, precum seriem percurrunt alij crebrius, alij rarius. Principes sectarum autores (vt ostendimus) Xaca, & Amida numerantur. Bonzij, ac Bonziæ cineracij coloris, & maxima populi pars Amidam; reliqui tametsi Amidam non aspernantur, tamen Xacam præcipue colunt. Sciscitatus sum diligenter, an hi, quos dixi, Xaca, & Amida homines fuerint aliqui sapientes: atq; obsecraui Christianos, vt eorum vitas mihi perscriberent. Denique comperi ex eorum libris, illos haudquaquam homines fuisse. Quippe millesimum, aut etiam bis millesimum annum expleuisse dicuntur. Xaca autem octies millies natus perhibetur: aliaque eiusmodi permulta de illis memoriæ prodita sunt, quæ fieri nullo modo possunt. Itaq; sic statuo, eos non homines, sed mera Diaboli fuisse portenta.

Oro, quæsoq; eos omnes, qui hæc meas litte-

litteras lecturi sunt, pro ipsorum studio diuini cultus amplificandi, vt victoriam nobis aduersus duos hosce Diabolos Xacam, & Amidam, & reliquos horum similes à Christo Domino precentur; cum præsertim iam nõ sine Dei numine, eorundem autoritas Amangucij consenescat. Dynasta huius regni primarius, vna cum vxore fœmina lectissima, nos complexus est sic, vt amborum studia nobis ad diuinæ religionis propagationem nunquam defuerint. Verum neuter, vt religionem quamuis exploratam susceperet, adduci potuit. Idque idcirco, quod multa Bonziorum cœnobicia suo sumptu ædificarent, vectigalibusque instruxerant, quo Amidam, quem superstitiose colunt, orarent assidue, vt eos ab huius vitæ calamitatibus, atq; incommodis prohiberet: atque ad eam, qua ipse perfruitur, felicitatem aliquando traduceret. Hi causas, cur Christiani nõ fierent, plurimas afferebāt, illam potissimum, quod dicerent, egregios se Xacæ, & Amidæ semper cultores extitisse, eorumq; causa, & plurima largitos esse Bonziis, & sedes ac domicilia excitasse: si iam ad Christum sese transferrent, gratiam tot annorum officii collectam, omnemque superioris vitæ fructum vtique perdituros. Pro certo habent se quicquid pecuniæ Xacæ, & Amidæ nomine, Bonziis dederint, post mortem cum maximo fœ-

mo foenore recepturos : ac præterea cultus, pietatisque suæ fructum amplissimum, quæ scilicet ne amitterent, ad Christum transire noluerunt.

Persuasum habent Iapones in illa beatorū sede epulas, cultumq; vitæ suppetere cum elegantia & copia : atque vt quisq; apud Xacam, & Amidam maxima in gratia fuerit, ita apud omnes in maxima gloria futurū. Hæc omnia commentitia sunt mysteria Bonziorum, qui nobis concionantibus obtrectandi studio, in suis fanis concionabantur. & magna auditorū frequentia, nobis pariter Deoque nostro turpissime maledicebant. Christianorum Deum esse ignotum quiddam, & inauditum : fierique non posse, quin maximus, ac teterrimus Dæmon esset : eius nos Dæmonis esse discipulos Proinde cauerent, ne Christi sacra suscipere : simul atq; enim ille pro Deo coli cœptus esset, Iaponiam interiturā. Dei quoque nomen cauillantes interpretabantur, Deum nihil aliud esse, nisi Daium, quod verbum ipsorum lingua mendacium significat. Itaque apud se essent, sibi que à nobis cauerent diligenter. Hæc atque alia multa impia maledicta conferebant in Deum, quæ tamen ille pro sua clementia, ac benignitate infinita, in honorem suum, salutemq; hominum vertit. Etenim illorū in nos maledictis, & nostra apud
populum

populum autoritas, & Christū colentiū numerus in dies augebatur. Intelligebat quippe multitudo, idq; palā dictitabat, per inuidiam à Bōziis in nos illa iactari. Diu ac multum in Iaponia elaborauī, vt omnibus vestigiis indagarem, ecquādo Iaponis Iesu Christi notitiam habuerint: demumq; ex eorum litteris, ac sermone comperi, nihil omnino eos de Christo inaudisse. Cāgoximæ vbi annum cōmorati sumus, animaduerti Regulū eiusq; cognatos albam crucem in familię insignibus habere, sed tamen Christi nomen funditus ignorare.

Amangucij cum essem simul cū Cosmo Turriano, & Ioanne Ferdinando, Rex Būngēsis potēs in primis me per litteras rogauit, vt se conuenirē: Lusitanā nauem ad suū portum appulisse: cupere se certis de rebus mecum communicare. Itaq; cōfestim, vel vt eius erga Christi fidem animū explorarē, vel vt Lusitanos inuiserem, Būngū profectus sum, Cosmo, & Ioanne apud Christianos relictis. Rex me liberaliter accepit. Ego magnam ex Lusitanorū congressu cepi voluptatē. Dum Būgi cōmorarer, magnū Amangucij bellum Diabol⁹ excitauit. Dynasta potēs opib⁹ Regē suum bello illato, vrbe exegit, regnoq; spoliavit. Ibi Rex cū fugæ exitū nullū reperiret, ne viuus in acerbissimi hostis, qui in sua modo ditione, ac potestate fuisset, man⁹ pueniret,

ret,

ret, pugione in ventrem adacto, necem sibi
 consciuit. simul filiū, quem apud se habebat,
 interfici, atque vtriusq; corpus cōburi iussit;
 ne quam omnino materiam iniuriæ hostes
 inuenirent. Idq; vti imperauerat factum est.
 Quantum illo bello nostri qui erant Aman-
 gucij, capitis discrimen subierint, ex iis lit-
 teris, quas ad me ab illis scriptas vobis mit-
 to, facile intelligetis. Post Amanguciani Re-
 gis interitum, regni proceres, ac Dynastæ
 graui perfuncti bello, cum viderent rem A-
 mangucianam sine Rege stare non posse; le-
 gationem ad Bungi Regem miserunt, vt fra-
 trē suum germanum Amanguciū mitteret,
 quem ipsi Regem constituerent. Rex scilicet
 morem eis protinus gessit. Ita ille regnum
 adeptus est Amangucij. Bungenſis Rex ma-
 gnis sane bellicosissimorum hominum co-
 piis instructus (vt est captus Regum Iaponi-
 corum) admodum imperat late. Lusitanorū
 nomen mire diligit. Itaq; vt de Lusitani Re-
 gis opibus ac moribus cognouit; petiit ab
 eo per litteras, vt se in amicorum suorum
 numerum adscriberet: eique thoracem ami-
 citiæ obsidem misit. Ad Proregem quoque
 Indiæ certum hominem allegauit, qui suam
 illi amicitiam, societatem, studium prolixè
 deferret. is legatus mecum deuectus in In-
 diam, honorifice & per liberaliter à Prore-
 ge tractatus est. Ac Bungi Rex ante meum
 ex la-

*Regis Bun-
 genſis opes.*

ex Iaponia discessum, Lusitanis, ac mihi recepit, se cum Amangucij Rege fratre suo acturum, vt Cosmum Turrianum, & Ioannē Ferdinandum amplecteretur. Idque ipse Amangucianus Rex designatus nobis promissit, simul atq; in regni possessionem pedem posuisset, se esse facturum.

In Iaponia quam diu fuimus (fuimus autem annos duos & dimidiatum) facultatibus munificentissimi Lusitaniæ Regis sustentati sumus. Is enim in Iaponicam profectiōnem aureos amplius mille assignari nobis eleemosynæ nomine imperauit. Incredibile est quantum nobis Rex optimus fauerit, quantosque sumptus in nostra collegia, domicilia, necessitates fecerit, quotidieq; faciat. Bungi aliquādiu commoratus eram, cum Lusitanæ nauis opportunitate inuitatus, ommissa Amanguciana reuersione, statui è Būgo in Indiam soluere, vt socios ac fratres tāto interuallo reuiferem; & Socios ad Iaponis culturam idoneos, aliasq; res necessarias, quarum ibi magna est inopia, curarem. Cocinum applicui IX. Kalendas Februarias, vbi à Prorege per humaniter sum acceptus. Aprilis mense proximo aliquot ex India Patres in Iaponiam mittentur, quibus cum Bungenis Regis legatus domum est rediturus. Magna me spes tenet, copiosissimam Christo fauente, illis in locis messem futuram. Nam ex

Q gente

Regis Lusitani munificentia.

gente ingeniosa, moderata, discēdi auida rationem ducē sequente, alijsq; præterea laudibus cumulata, tanquam ex agro opimo, ac fertili necesse est vberes, ac lætas fruges existere.

Banduensis Academia est in Iapone infula (quæ regioni nomen dedit) sane celebris, quò maxima Bonziorum multitudo confluit ad suas leges cognoscendas. Hæ ab Sinarum ascitæ Sinarum consignatæ sunt literis, quæ longe differunt ab Iaponicis. Duplex est autem in Iaponia literarum genus; alterum virorum, mulierum alterum. maximam partem tum viri tum foemina, præcipue vero nobiles ac mercatores literas norunt. Bonziæ puellas in suis cœnobijs, Bonziji pueros literas docent. Quanquam viri nobiles, ac locupletes fere domesticis magistris liberos suos tradunt in disciplinam. Bonziji acerrimis sunt ingenijs, rerum futurarum maxime se commentationi dedunt, quid ipsis futurum sit, quem sint exitum habituri, & alia generis eiusdem cum animis suis considerant. Ex horum numero multi erant, qui suis commentationibus eò demum delabebantur, ut putarent in suis disciplinis nihil esse præsidij ad animorum salutem. Sic enim secum ratiocinabantur. Omnino oportere vnum rerum omnium esse principium. Eius nullam in suis libris fieri mentionem.

Nam

*Bonziorum
commentationes.*

Nam de huius vniuersitatis molitione mirum apud omnes silentium esse: profecto si qui huiusce principij olim cognitionem acceperint, eos quod nulla literarū, vel hominum autoritate confirmare possent, sibi habuisse, celasse posteros. Itaque hoc genus hominum diuina lex maximopere delectabat. Quò ex numero vnus Christo se adiūxit Amangucij, qui complures annos in Banduensi Academia versatus doctrinæ laude florebat. Is ante nostrum in Iaponiam aduentum, Bonzius fieri cogitabat, at postea mutato consilio, duxit vxorem. Eius rei hanc ipse causam afferebat, quod Iaponicas religiones falsas atque inanes esse intelligeret: atq; idcirco nullam eis fidem haberet; ab se autem mundi opificem, ac molitorem coli oportere. Huius accessione sane gauisi sunt Christiani, quippe cum totius ciuitatis doctissimus & esset, & haberetur.

Posthac in Iaponiam noui quotannis Socij (si Deo cordi erit) submittētur & Societatis domicilium Amangucij constituetur, vbi Patres linguam addiscant vernaculam, & cuiusque sectæ opiniones, atque instituta cognoscant. ita fiet vt qui istinc è Societate venturi sunt, Banduensis Academiæ iuuantia causa, Socios ibi reperiāt Iaponicę linguę ac religionis peritos. Quæ res maximo vtiq; erit adiumento Europæis Patribus, quibus

Q

2

Iapō

Iaponica prouincia obuenerit. Cosm⁹ Turrianus, & Ioannes Ferdinandus in præsentia toti sunt in Christianis mysteriis enuntian- dis, & sermonibus de præclaris Christi faci- noribus habendis ad populum. Ac multi eor- um ita eiusmodi rerum commemoratione afficiuntur, vt Christi cruciatus necemque fletu ac lacrymis prosequantur. Cosmus no- strati lingua scribit conciones; eas deinde Ferdinandus patriæ ipsorū linguæ satis gna- rus conuertit Iaponice. Horum opera Chri- stiani magnos in pietate processus habent. Neophyti enim, qui olim suos illos calculo- rum ordines ita precibus decurrebant, vt singulatim insistentes suæ quisque sectæ pa- rentem nominatim inuocarent; nunc Chri- sti colendi rationem edocti ad pietatem cō- formantur, vt auitas superstitiones con- uertant in DEI cultum. Usque adeo autem seduli sunt in hoc genere, & curiosi, vt cum se cruce signare docentur, requirant, quid si- bi velit; In nomine Patris & filij, & Spiritus Sancti. quid sit causæ, cur dextra primum ad caput sublata, dicatur; In nomine Patris. de- inde ad pectus demissa; addatur, & Filij. Po- stremo à dextro humero ad sinistrum tradu- cta, adiiciatur; Et Spiritus Sancti. Quarum rerū explanatione mirifice delectantur. vbi Kyrie eleison, Christe eleison dicere iuben- tur, horum verborum significationem ex-
quirunt

*Neophyto-
rum Iaponi-
sedulas.*

quirunt. Sub hæc B. Virginis rosaria ita decurrunt, vt ad orbiculos minores salutatione Angelica recitata, I E S V & Mariæ nomen identidem implorent. Hæc autem, ac reliquas preces, itemq; Symbolum paulatim ediscunt ex scripto.

Vnum est, quod Iaponum animos pungit, & cruciat vehementer, quod inferorum carcerem vndique clausum ad exitus esse à nobis acceperunt, nulla vt ope quisquam inde eripi queat. Dolent videlicet liberum extinctorum, parentum, propinquorum, maiorumque suorum vicem: & dolorem lacrymis declarant suum. Itaque percontantur à nobis ecqua spes sit, ecqua ratio æternam ab illis miseriam deprecandi. His ego scilicet ita respondeo, vt negem omnino. Hæc eos cura mirandum in modum angit, atque sollicitat, sic prorsus, vt dolore prope tabescant. Verum in eo malo hoc inest boni, quod spes est fore, vt hoc magis de sua salute laborent, ne item vti ipsorum maiores, suppliciis damnentur æternis. Rogitant etiam num eos DEVS eripere possit ab inferis? cur tandem eorum cruciatus nullum sit finem habiturus? Ad hæc satis est responsum à nobis. Veruntamen illi suorum calamitatem deplorare nõ desinebant, vt ego lacrymas tenere vix possem, cum cernerem homines mihi amicissimos intimis angisensibus, propter rem eiuf-

modi, quæ actiam esset nec in integrum reuocari vlllo modo posset.

E regione laponia Sinarū regio est amplissima, eadēq; pacatissima, & (quod ex Lusitanis negotiatoribus cognoui) omnibus ē Christianorū regnis iustitię, & equitatis laude præstans. Sinæ, quos tū in laponia, tū aliis in locis vidi, atq; odoratus sum, colore similiter, vt lapones, albi sunt, acutiq; & discendi cupidi: magnitudine autem ingenij etiā lapones ipsos facile vincunt. Terra porro omnium rerum copia circumfluit, plurimis maximisq; vrbibus frequentata: & vrbes celeberrimæ ac tectis lapideis ad elegātiā exornatæ. Conlans est fama, regionem esse opulentam, & cum cæteris rebus, tum vero serico abundantem. E Sinis ipsis cognoui, multos inibi esse multarum nationum, atque sectarum: & quantum ex eorundem sermone colligere potui, Iudæos ibidem, & Saracenos esse suspicor. De Christianis quod suspicor, nihil habeo. Spero me hoc anno M. D. LII. eò transmissurum, atque ad Sinarum regem penetraturum. Omnino regnum est eiusmodi, vbi Euangelium si fatum sit, longe ac late propagari queat. Atque etiam si Christianam religionē Sinæ probauerint, vtique lapones quoq; religiones ab eis accersitas omittent. Distat laponia à Liampo, quæ vrbs est Sinarum præcipua

præcipua, traiectu millium passuum circiter
 CCC. Maximam in spem ingredior fore, vt
 DEVS ianuam aditumque in Sinas non so-
 lum nostræ Societati, verum etiam religio-
 sis omnium ordinum familiis aliquandopa-
 tefaciat, vt piis sanctisque cuiusque generis
 hominibus campus aperiatur, vbi præclarus
 pietatis ardor existat in perditis hominibus
 ad veritatis salutisq; viam revocandis. Quare
 omnes, qui Christianæ religionis amplificā-
 dæ studio tenentur, etiam atque etiam rogo,
 vt suis sanctis sacrificiis, ac precibus meos
 hosce qualescunq; conatus iuuent, quo re-
 gionem eiusmodi aperiā, vbi pia ipsorum
 excurrere possit industria.

De India quod scribam nihil est; iis enim,
 qui ibi sunt, Sociis datum hoc negotium est,
 vt quæ ibi gerantur, vos faciāt certiores. Huc
 ego nuper ex Iaponia remigraui. Corporis
 vires satis magnas retuli, virtutis ac Spiritus
 prope nullas. Sed spem omnem in Dei beni-
 gnitate, & immortalibus Christi Domini
 promeritis sitam habeo, vt laboriosissimum
 hoc Sinarum iter conficiam exsententia. Et-
 si enim iam vsquequaque canus, tamen ita
 sum valens ac robustus, vt nunquam magis.
 Nimirū labores in excolenda gente mode-
 rata, veritatisque ac salutis suæ cupida recte
 positi magnos iucunditatis fructus afferunt.
 Vel Amangucij, cum potestate Euangelij
 prædi-

prædicandi ab Rege facta, maximi ad nos audiendos concursus fierent, tantum cepi vitæ fructum, tantamque animi lætitiã, quantam antea nunquam. Videbam enim Bonziorum spiritus per nos frangi à DEO præclaramque de acerbissimis hostibus victoriam reportari. Rursus videbã Neophytorum tum ex cõuictis Bonziis gaudia, tum incensa studia in oppugnandis Ethnicis, atque ad baptismum perducendis, tum vero exultationem in victoria, pugnisque suis inter se commemorandis, fusa profligataque superstitione barbarorum. Hisce ego rebus tanta animi voluptate circumfluebam, quæ omnem ærumnarum sensum obrueret. Utinam, vt hæc solatia cœlestia nobis (quæ diuina benignitas est) in mediis laboribus impertita hic à me narrantur, ita eorum specimen aliquod non modo ad audiendum, sed etiam ad gustandũ Europæ Academiis mitti posset. Istorũ profecto studiosorum adolescentium complures ad Ethnicorũ conversionem suas curas omnes ac studia conferrent, si semel gustassent cœlestis lætitiæ voluptatẽ, quæ ex eiusmodi laborib⁹ manat. Quod si vulgo exploratũ esset atq; perspectum, quam parati sint Iaponum animi ad Euangelium accipiendum, nimirum, & viri docti permulti suis studiis finem impone-
rent, & Canonici, Sacerdotes, ipsique Anti-
stites

stites sua quamuis ampla, & opima Sacerdotia relinquerent, vt acerbam vitam, ac molestantem commutarent cum verè iucunda, ac suaui; atque eius consequendæ gratia, haudquaquam grauantur in Iaponiam vsq; nauigare.

Quoniam Cocinum attigi eo ipso tempore, quo naues profectionem parabant: amicorum autè salutantium frequentia hanc epistolam sæpius interpellauit; raptim hæc scripsi, atque perturbate. Itaque finem scribendi faciam, etsi finem facere non possum, cum ad carissimos patres meos, fratresque scribam, & de Iaponibus meis delitiis scribā, de quibus omnia persequi, vt maxime velim, nullo modo possim. Quare finem epistolæ impono, Deum orans, atq; obsecrans, vt nos in cœlesti beatitudine aliquando cōiunctos velit. Amen. I V. Kal. Februarias. M. D. LII. Cocino,

M. Simoni Roderico in Lusitaniam.

Epist. II.

Gratia, & caritas Christi D. N. & c.

DE Iaponia quædam sunt, quæ te scire volo, vt cuiusmodi desideret illa cultores, intelligas. Primū igitur ad hanc gētem Euangelio subigendam, viros deligi oportet expertos, & in ærumnis, periculisq; spectatos. Siquidem in Banduensis reliquisque

Q 5 Aca-